

מזונות והזנה

גידול עתיד הרפת ולא גידול עגלות

שיחה עם יואב ביתן, עין כרמל
נרשם ע"י עופר קרול

במגמה זאת ברפת עין-כרמל. מתחילים בקולוסטרום 2.5 ק"ג פעמיים ביום בחמשת הימים הראשונים. עוברים לאבקת חלב חמוץ (טופ 440) בכמות של 400 גר' המוכנסים ל-2.5 ק"ג מים בטמפרטורה של 30 מעלות, פעם ביום ב-6.00 בבוקר. ממשיכים בהגמעה לפי המצב הגופני עד לגיל של כ-72 יום.

מהיום השישי מוגש בליל חולבות חופשי ועליו סטרטר של מכון התערובות המכיל 18% חלבון עם אורופק. כמות הסטרטר כ-0.5 ק"ג ליום לעגלות הקטנות, ועד כ-1.5 ק"ג לעגלות הגדולות בגיל 200 יום. מכאן שמהגמילה עד 200 יום המזון הוא בליל חולבות עם תוספת של כ-1.5-1 ק"ג סטרטר, אשר ניתן בבוקר על הבליל. בפועל במרבית שעות היום רק בליל טרי, המוחלף מדי יום, נמצא לרשות העגלות. סוד אכילת בליל החולבות על ידי העגלות באיכות התחמיק, אשר בעין-כרמל היום נקצר צעיר, מקוצץ היטב ומטופל בחומר משמר (סילוגארד).

מגיל 200 יום עוברים לבליל עגלות המכיל כ-12.5-12% חלבון, אשר רק כ-40% ממנו מזבל עופות מטופל והיתר ממקורות חלבון משובחים. המנה מכילה לפחות 50% (ואף יותר אם ניתן) מזון גס שברובו תחמיץ ומיעוטו קש, בריכוז אנרגיה נטו של כ-1.37-1.36 מגה-קלוריות.

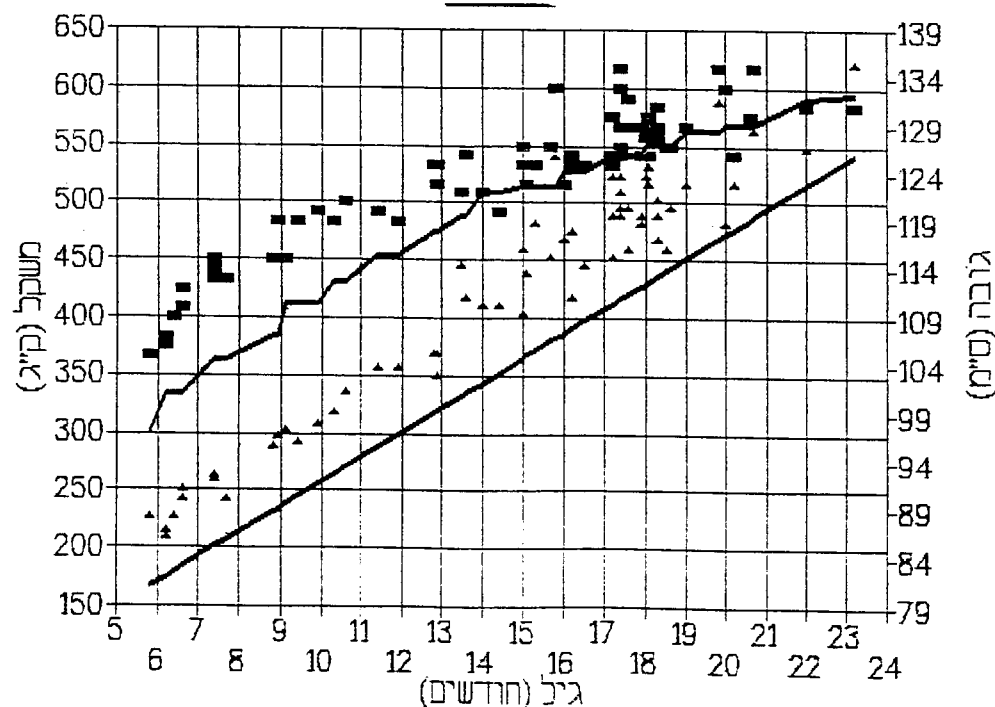
הבליל מוגש חופשית עד גיל ההזרעה, ומוקצב לכמות של כ-10 ק"ג חומר יבש לראש לאחר מכן – האבוסים של העגלות ההרות בדרך כלל ריקים בלילה. 60 יום לפני ההמלטה

גידול נכון של העגלה יבטיח את עתיד הרפת. יעמדו לרשותנו פרות גדולות וחזקות, בעלות תוחלת חיים ארוכה שיבטיחו לנו התמדה ורווחיות. בסיור שערכנו לפני כשנתיים במספר רפתות במערב אירופה עמדנו נפעמים לנוכח העגלות והפרות הגדולות, עתירות חלב ובעלות מבנה גוף חזק, רגליים טובות ועטיניים יפים, וזאת בתנובות חלב גבוהות ובהרכב עתיר שומן וחלבון. נכון שיש באירופה גם אחרות, אבל התרשמונו מהטובות וכנראה שיש לנו מה ללמוד. במשך שנים, בארץ נחשב גידול העגלה לסרח עודף, עלות גבוהה ומקום בו צריך לעשות כל שניתן ולהוזיל את הוצאות הייצור. התוצאה היתה עגלות קטנות, שמנות בדרך כלל, קשיים בהמלטה ותוחלת חיים נמוכה ויקרה. איכרים עם מסורת, ויחד עם זה בעלי גישה מודרנית ומתקדמת מבינים, שגידול לא נכון של העגלה לא ניתן לתיקון בהזנה הטובה ביותר בגיל המבוגר ויש להפסיק ולהתייחס לעגלה כאל "בור הספיגה" של הרפת.

ראינו הקפדה על איכות וכמות החלב, מעבר הדרגתי ומהיר למספוא באיכות גבוהה ושימוש מבוקר וזהיר במזונות זולים בעלי איכות נמוכה בגילים המתקדמים. במקומות שראינו מקפידים על תערובת היונקים בצד המזון הגס המשובח ומקפידים במנה עתירת מזון גס לכל אורך שלבי הגידול. נראה שמזון גס מאיכות טובה ובכמות מרובה מאפשר לעגלה להתפתח לגודל ולמשקל ללא השמנה מיותרת.

לאחר שעיכלנו מה שראינו התחלנו לחתור

עגלות קיבוץ עץ כרמל 29/3/95

פגיעה במוצקים, שאין לנו ענין בזה. מדהים לצפות בעגלות בנות שבועיים, חודש וחודשיים, כשהן שבעות ושקטות רובצות ומעלות גירה כאילו היו פרות בוגרות. מסקרן אותנו להבין, איך פרט לגובה ולמשקל שהגענו אליו אנחנו מתרשמים ממבנה הרגליים ומן האורך של הבהמות, וזאת במבנה גוף "חטוב" וללא השמנה. תרנגולות בלדי חיות בין העגלות בהרמוניה ומטפלות כדבעי בכל זבוב וחרק שמעז להתנחל בסביבה.

גידול העגלות במזון משובח ואולי יקר ברכישה, אינו יקר כלל ועיקר מאחר שאין פחת במזון ובעגלות. גידולה הנכון של העגלה הוא השקעה בעתיד ולא איזה שלוחה ברפת, שיכולה לספוג את התחמיץ המקולקל, אוסף של פסולת

וכד'.

מצטרפות העגלות למנת היבשות. מועד ההזרעה בגיל 14-15 חודש במשקל של כ-400 ק"ג ובגובה של כ-125 ס"מ. נתונים אלה במשקל ובגובה מאפשרים לנו להזריע בפרים משביחים ללא חשש של קשיים בהמלטה ואמנם, לא נרשמו אצלנו כל בעיות בהמלטה של מבכירות בשנה האחרונה. מדידת הגובה שעשינו לאחרונה (1.3.95) למספר עגלות בגיל 16 חודש הראתה ערכים של 128-133 ס"מ שזה מעל הקו בסקלה המקובלת היום בארץ.

משטר הזנת החולבות בעין-כרמל מיועד לטפל בהרכב החלב ואם אפשר, בלי לפגוע בכמותו. העגלות שהמליטו לאחרונה מתחילות בתנובה של כ-36-42 ק"ג חלב עם תכולות של כ-3.3% שומן ו-3.1% חלבון. יתכן שאם היינו מזינים במנה אחרת ומרוכזת יותר היינו מגיעים בעגלות אלה לתנובות גבוהות יותר, אך תוך די